

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Johdanto

Sosiaali- ja terveysministeriö, sisäministeriö ja valtiovarainministeriö valmistelevat sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta ja maakuntien perustamista sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta hallitusohjelman mukaisesti. Sosiaali- ja terveysministeriö, sisäministeriö ja valtiovarainministeriö pyytävät jakelussa mainituilta tahoilta lausunnot liitteenä olevasta luonnoksesta hallituksen esitykseksi. Myös muut kuin jakelussa mainitut tahot voivat antaa asiassa lausuntonsa.

Tausta

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman mukaisesti Suomessa toteutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistus ja perustetaan maakunnat. Uudistuksessa on hallitusohjelman mukaisesti tavoitteena kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja, turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut kaikille suomalaisille, parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta, turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti, vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin ja hillitä kustannusten kasvua.

Pelastustoimen uudistuksen tavoitteena on turvata pelastustoimen palvelujen saatavuus, kattavuus ja laatu myös tulevaisuudessa. Uudistuksen tavoitteena on kehittää ja tukea pelastustoimen valtakunnallista tehokkuutta ja yhdenmukaisuutta. Uudistuksella vastataan pelastustoimen haasteisiin vahvistamalla toimialan valtakunnallisia voimavaroja, kehittämällä toimialan johtamista ja ohjausta sekä tiivistämällä alan toimijoiden yhteistyötä. Tavoitteena on varmistaa myös, että maakuntien pelastuslaitoksilla on mahdollisuus tuottaa ensihoitopalveluja koko maassa. Näin varmistetaan jatkossakin pelastustoiminnan ja ensihoidon palvelutuotannon toiminnallinen ja kustannustehokkuus.

Pyydämme arvioimaan lausunnoissanne näiden tavoitteiden toteutumista ehdotetuilla säännöksillä.

Tavoitteet

Lausuntopyynnön kohteena olevalla hallituksen esitysluonnoksella ehdotettaisiin säädettäväksi uuden hallintotason perustamisen ja toiminnan kannalta keskeiset lait, joita olisivat maakuntalaki, laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, laki pelastustoimen järjestämisestä sekä niiden yhteinen voimaannanolaki, maakuntien rahoituslaki sekä ehdotukset kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön, verolainsäädännön, maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskevan lainsäädännön sekä eräiden yleishallintoa koskevien lakien muuttamiseksi. Perustettaville uusille maakunnille siirrettäisiin vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä.

Luonnoksen sisältämä sote-maakuntien laskennallinen rahoitusmalli perustuu pääosin tarveperusteiseen ja olosuhdetekijät huomioivaan rahoitukseen. Muun ohella lausunnoissa pyydetään kiinnittämään erityistä huomiota ja lausumaan siitä, kuinka rahoitusratkaisun eri määrätymistekijät vastaavat sote-maakunnille niiden lakisäätteisten tehtävien rahoitustarvetta. Sote-maakuntien laskennallista rahoitusmallia tarkastellaan uudelleen lausuntopalautteen perusteella.

Lisäksi pyydämme maakuntajaon osalta lausumaan kahdesta vaihtoehdosta, joissa Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava sijoittuisivat vaihtoehtoisesti joko Pohjois-Savon maakuntaan taikka nykyisen maakuntajaon mukaisesti Etelä-Savon maakuntaan. Näiden vaihtoehtojen vaikutuksia on esitelty hallituksen esitysluonnoksen vaikutusarvioinnin taustamuistiossa, liitteessä 3. Lausuntokyselyssä on aluejaosta kohdennetut kysymykset sekä mahdollisuus perustella vastausta vapaamuotoisesti. Myös aluejako ratkaistaan lausuntokierroksen jälkeen.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausuntopyyntöön vastataan sähköisessä lausuntopalvelussa. Lausuntoa varten esitetään kohdennettuja kysymyksiä, joita on mahdollisuus perustella. Lisäksi vastaajalla on mahdollisuus antaa vapaamuotoisia kommentteja ja esittää yksilöityjä säädösmuutosehdotuksia. Lausuntopyyntö on laaja ja jaettu aihekokonaisuuksittain eri osioihin.

Kyselyyn voi vastata suomeksi tai ruotsiksi.

Vaihtoehtoisesti vastaaja voi jättää avoimen lausunnon. Annetut lausunnot otetaan huomioon hallituksen esityksen viimeistelemissä. Annetut lausunnot ovat julkisia.

Kirjallisen lausunnon voi myös lähettää sähköisesti osoitteeseen kirjaamo@stm.fi. Saatteessa pyydetään mainitsemaan asianumero VN/8871/2019.

Postitse lausunnon voi toimittaa osoitteeseen:
Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00023 VALTIONEUVOSTO

Aikataulu

Lausunnot pyydetään toimittamaan 25.9.2020 klo 16.00 mennessä. Annetut lausunnot ovat julkisia. Lausuntoyhteenvedossa otetaan huomioon vain määräaikaan saapuneet lausunnot.

Valmistelijat

Lisätietoja lausuntopyynnöstä antavat:

Pääsihteeri Päivi Salo STM, p. 0295 163 113, paivi.salo@stm.fi

Hallitusneuvos Auli Valli-Lintu STM, p. 0295 163 463, auli.valli-lintu@stm.fi

Lakikohtaiset yhteyshenkilöt

Sote-maakuntalaki

Sote-maakuntalaki, tehtävät, toimielimet ja päätöksenteko:

Neuvotteleva virkamies Erkki Papunen VM, p. 0295 530 167, erkki.papunen@vm.fi;

Sote-maakuntalaki, omaisuusjärjestelyt ja taloussääntely:

Neuvotteleva virkamies Ville Koponen VM, p. 0295 530 504, ville.koponen@vm.fi

Neuvotteleva virkamies Pasi Leppänen VM, p. 0295 530 564, pasi.leppanen@vm.fi

Hallitusneuvos Mervi Kuittinen VM, p. 0295 530 445, mervi.kuittinen@vm.fi

Sote-järjestämislaki

Hallitusneuvos Pirjo Kainulainen STM, p. 0295 163 092, pirjo.kainulainen@stm.fi

Sote-järjestämislaki, ohjaus ja sote-maakuntien yhteistyöalueet:

Lääkintöneuvos Taina Mäntyranta STM, p. 0295 163 692, taina.mantyranta@stm.fi

Lakimies Suvi Velic STM, p. 0295 163 477, suvi.velic@stm.fi

Laki pelastustoimen järjestämisestä

Pelastusylijohtaja Kimmo Kohvakka SM, p. 0295 488 400, kimmo.kohvakka@intermin.fi
(15.6.-28.6.2020 ja 27.7.-25.9.2020)

Pelastusneuvos Janne Koivukoski SM, p. 0295 488 420, janne.koivukoski@intermin.fi
(15.6.-26.7.2020)

Lainsäädäntöjohtaja Mika Kättö SM, p. 0295 488 413, mika.katto@intermin.fi (3.8.-
25.9.2020)

Hallitusneuvos Ilpo Helismaa SM, p. 0295 488 422, ilpo.helismaa@intermin.fi (15.6.-12.7. ja
17.8.-25.9.2020)

Voimaanpanolaki:

Hallitusneuvos Auli Valli-Lintu STM, p. 0295 163 463, auli.valli-lintu@stm.fi,

Aluejako

Finanssineuvos Teemu Eriksson VM p. 0295 530 177, teemu.eriksson@vm.fi (14.7. alkaen)

Neuvotteleva virkamies Erkki Papunen VM, p. 0295 530 167, erkki.papunen@vm.fi

Omaisuusjärjestelyt:

Neuvotteleva virkamies Ville Koponen VM, p. 0295 530 504, ville.koponen@vm.fi;

Neuvotteleva virkamies Pasi Leppänen VM, p. 0295 530 564, pasi.leppanen@vm.fi;

Hallitusneuvos Mervi Kuittinen VM, p. 0295 530 445, mervi.kuittinen@vm.fi

Rahoitus

Kuntien ja maakuntien rahoitus

Finanssineuvos Markku Nissinen VM, p. 0295 530 314, markku.nissinen@vm.fi

Maakuntien rahoituslaki ja kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

Neuvotteleva virkamies Matti Sillanmäki VM, p. 0295 530 444, matti.sillanmaki@vm.fi (15.–26.6. ja 27.7. alkaen)

Maakuntien rahoituslaki, laskelmat:

Erityisasiantuntija Jenni Jaakkola VM, p. 0295 530 493, jenni.jaakkola@vm.fi

Neuvotteleva virkamies Miikka Vähänen VM, p. 0295 530 465. miikka.vahanen@vm.fi

Neuvotteleva virkamies Antti Väisänen STM, p. 0295 163 044 antti.vaisanen@stm.fi

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö, laskelmat:

Neuvotteleva virkamies Ville Salonen VM, p. 0295 530 388, ville.salonen@vm.fi

Verolainsäädäntö

Hallitusneuvos Panu Pykönen VM, p. 0295 530 225, panu.pykonen@vm.fi

Neuvotteleva virkamies Timo Annala VM, p. 0295 530 318, timo.annala@vm.fi

Arvonlisäverotus:

Neuvotteleva virkamies Marja Niiranen VM, p. 0295 530 238, marja.niiranen@vm.fi

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö:

Lainsäädäntöneuvos Marja Isomäki VM, p. 0295 530 414, marja.isomaki@vm.fi (15.6.–10.7. ja 17.8. alkaen)

Neuvotteleva virkamies Anu Hernesmaa, VM, p. 0295 530 027, anu.hernesmaa@vm.fi (ajalla 13.7.-14.8.2020)

Uusimaa erillislaki:

Hallitusneuvos Auli Valli-Lintu STM, p. 0295 163 463, auli.valli-lintu@stm.fi,

Lausuntopyynnön teknisiin ominaisuuksiin liittyvät kysymykset:

Projektisihteeri Krista Palonen STM, p. 0295 163 710

Asiantuntija Saija Tyyskä STM, p. 0295 163 179 , saija.tyyska@stm.fi

Linkit

<https://stm.fi/hanke?tunnus=STM055:00/2019> - Hallituksen esitys ja taustamateriaalit valtioneuvoston hankeikkunassa.

Regeringspropositionen och bakgrundsmaterial i statsrådets projektplattform.

<https://soteuudistus.fi/lakiluonnos-15.6.2020> - Materiaalit soteuudistus.fi -sivustolla.

Materiaalit i soteuudistus.fi -webbplatsen.

Liitteet:

0. Eesityksen pääasiallinen sisältö.pdf

1. Asian tausta ja valmistelu.pdf

2. Nykytila ja sen arviointi.pdf

3. Tavoitteet.pdf

4.1 Keskeiset ehdotukset.pdf

4.2 Pääasialliset vaikutukset.pdf - HUOM: Lausuntopalveluun on viety 23.7.2020 klo: 12.00 uusi versio asiakirjasta 4.2 Pääasialliset vaikutukset. Uuteen versioon on lisätty teknisen virheen vuoksi puuttuneet alaviitteet.

5. Muut toteuttamisvaihtoehdot.pdf

Lakiehdotukset.pdf

7. Säännöskohtaiset perustelut.pdf

12. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.pdf

Liite_Asetusluonnokset.pdf

Liite 1. Taustamuistio omaisuusjärjestelyjen vaihtoehdot 9.6.2020.pdf

Liite 2_Digitalisaatio ja tiedonhallinta sote-uudistuksessa.pdf

Liite 3_Taustamuistio Itä_Savon shp_n jäsenkuntien maakuntajaosta 9.6.2020.pdf

[Liite 4. Kuntien rahoitus_JULKAISUAINIESTO_2020_NETTI_5-6-2020.xlsx](#)

[Liite 5. Sote-maakuntien rahoitus_JULKAISUAINIESTO_2020_NETTI_FI_9-6-2020.xlsx](#)

[0. SV Propositionens huvudsakliga innehåll.pdf](#)

[1. SV Bakgrund och beredning.pdf](#)

[2. SV Nuläge och bedömning av nuläget.pdf](#)

[3. SV Målsättning.pdf](#)

[4.1 SV De viktigaste förslagen.pdf](#)

[4.2 SV De huvudsakliga konsekvenserna.pdf](#) - OBS: En ny version av dokumentet 4.2. De huvudsakliga konsekvenserna fördes till utlåtande.fi den 23.7.2020 kl: 12.00. Den nya versionen inkluderar de fotnoterna som saknades förut på grund av ett tekniskt problem.

[5. SV Alternativa handlingsvägar.pdf](#)

[SV Lagförslag.pdf](#)

[7. SV Specialmotivering.pdf](#)

[12. SV Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.pdf](#)

[SV Bilaga_Förordningsutkast.pdf](#)

[Bilaga 1. Bakgrundsprovmemoria om ordnandet av egendomsförhållandena_SV 9.6.2020.pdf](#)

[Bilaga 2_Digitalisering och informationshantering inom social och hälsovårdsreformen.pdf](#)

[Bilaga 3_Bakgrundspromemoria_Östra Savolax sjukvårdsdistrikt.pdf](#)

[Bilaga 4. Kommunernas finansiering. Kuntien rahoitus_JULKAISUAINIESTO_2020_NETTI_SVENSKA_5-6-2020.xlsx](#)

[Bilaga 5. Vårdlandskaps finansiering. Sote-maakuntien rahoitus_JULKAISUAINIESTO_2020_NETTI_SE_9-6-2020.xlsx](#)

[E'TĶĶŌŌZZ VUEI'VV-VUE'ĶĶŠŌS SIISKŌS_Koltansaame.pdf](#)

[EVTTOHUSA VÁLDOSISDOALLU_Pohjoissaame.pdf](#)

[IÄVTUTTÂS VÁLDUÁŠÁLÂŠ SISKÁLDÂS_Inarinsaame.pdf](#)

[HE koottu_FI.pdf](#) - HUOM. Koko esitys, 1208 sivua. Lausuntopalveluun on viety 23.7.2020 klo: 12.00 uusi versio lausuntopyyntöön liiteasiakirjasta HE koottu. Uuteen versioon on lisätty asiakirjan luvusta 4.2 Pääasialliset vaikutukset teknisen virheen vuoksi puuttuneet alaviitteet.

[RP samlad_SV.pdf](#) - OBS. Hela propositionen, 1174 sidor. En ny version av dokumentet RP Samland fördes till utlåtande.fi den 23.7.2020 kl: 12.00. Den nya versionen inkluderar de fotnoterna som saknades förut på grund av ett tekniskt problem i kapitlet 4.2. De huvudsakliga konsekvenserna.

Taustatiedot

Onko vastaaja

- kunta X
- sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tai yhteistoiminta-alue
- maakunnan liitto
- muu kuntayhtymä tai kuntien yhteistoimintaelin
- valtion viranomainen
- järjestö
- joku muu

Vastaaajatahon virallinen nimi

Ruoveden kunta

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Eeva Viitanen kunnanjohtaja 044 787 1300 eeva.viitanen@ruovesi.f

Viranomaisille: Lausunтовastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

Kunnanhallitus 21.9.2020

Kysymykset

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Sote-uudistus ei huomioi riittäväällä tavalla ihmisten erilaisia palvelutarpeita ja kuntien erilaisuutta. Palvelujen parempi saatavuus ja yhdenvertaisuus ei toteudu ilman asiakasläh- töistä toimintaa ja monituottajamallia, jossa mukana ovat julkinen, yksityinen ja kolmas sektori.

Eriarvoisuus on vaarassa jopa lisääntyä uudistuksessa, sillä uudistus ei tue eikä määrit- tele riittäväällä tavalla lähipalvelujen säilymistä ja kehittymistä keskusseudujen ulkopuoli- silla alueilla.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pe- lastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen syner- giahäydyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

Fyysisesti lähellä sijaitsevat lähipalvelut ovat myös keskusseutujen ulkopuolisten alueiden elinehto kriittisissä palveluissa, kuten pelastustoimessa. Nyt riski on, että uudistus heikentää lähipalveluja ja vaarantaa ihmisten turvallisuutta keskusseutujen ulkopuolella. Riskinä uudistuksessa on muun muassa vasteaikojen piteneminen.

Esityksen keskeisenä tavoitteena on valtion ohjauksen merkittävä lisääminen. Palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta alueellisesti ja paikallisesti koskevat osiot ovat vajavaisesti määriteltyjä sekä tavoitteiden, että toimenpiteiden osalta. Lakiluonnos keskittyy kansallisen ohjausmekanismin ja suorituskyvyn parantamiseen unohtaen kansalaisten tasa-arvon ja turvallisuuden kannalta elintärkeän alueellisen ja paikallisen pelastustoimen. Olennaista ei ole valtakunnallinen ohjausmekanismi, vaan uudistuksessa tulee keskittyä alueellisista tarpeista lähtevien ratkaisujen kehittämiseen.

Esityksen vaikutuksia valmiuteen ja varautumiseen ei pelastustoimen osalta ole kuvattu lainkaan. Rahoituskriteeristö, jossa säädösten osalle on määritetty riskitasoihin liittyviä rahoituspereusteita rajoittaa mahdollisuuksia alueellisten ja paikallisten riskiperusteiden sekä palvelutarpeiden huomioimiselle. Nykymuodossa esitys muodostaa merkittävän jännitteen alueellisen palvelutarpeen ja paikallisten riskien ja valtion ohjauselementtien välille.

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Ehdotuksella on tarkoitus luoda edellytykset itsehallinnolle kuntia suuremmalla alueella sekä asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien toteutumiseksi sote-maakunnan toiminnassa. Maakuntalain säännökset valtuuston vaaleista, päätöksenteosta ja asukkaiden vaikutusmahdollisuuksista vastaavat pitkälti kuntalain säännöksiä. Itsehallinnon ja demokratian kannalta olennaista on kuitenkin se, millaista päätösvaltaa maakunnan vaaleilla valituilla valtuutetuilla ja muilla päätöksentekijöillä on todellisuudessa.

Syvälle palvelujen järjestämiseen ulottuva ministeriön ohjaus, maakunnan rahoitusmalli sekä yksityisten ja kolmannen sektorin merkittävä poissulkeminen palvelutuotannosta rajoittavat sekä kuntalaisten palveluja, että vaikutusmahdollisuuksia. Maakunnalla tulee olla itsenäinen oikeus päättää palvelujen järjestämisestä ja mahdollisuus sopia kuntien, yritysten ja kolmannen sektorin kanssa palvelujen tuottamisesta.

Kuntalaisilta vaaditaan entistä enemmän aktiivisuutta ja perehtyneisyyttä, mikäli hän haluaa vaikuttaa paikallisiin ja alueellisiin asioihin. Demokratiaa uhkaa myös lain tuoma säätely, joka rajoittaa kuntien mahdollisuutta päättää veroprosentistaan vuodelle 2023.

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?
- kyllä
 - kyllä pääosin X
 - ei pääosin
 - ei
 - ei kantaa

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei X
- ei kantaa

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

- kyllä
- kyllä pääosin X
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

- kyllä
- kyllä pääosin X
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

- kyllä
- kyllä pääosin

- ei pääosin X
- ei
- ei kantaa
-

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei X
- ei kantaa
-

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Sote-maakuntalain 8 § sisältäisi säännökset tehtävien siirrosta maakuntien ja kuntien välillä. Ehdotuksen lähtökohtana on maakunnan ja kuntien tehtävien täydellinen eriyttäminen. Maakuntalaissa tulisi sallia maakunnille ja kunnille mahdollisuus sopia tehtävien järjestämisvastuun siirtämisestä maakunnalta kunnalle ja päinvastoin. Tarpeeton rajoittava sääntely jäykistää toimintaa, vähentää tehokkuutta ja heikentää alueiden ja kuntien erilaisten olosuhteiden huomiointia.

Lakiluonnoksessa sote-maakuntien mahdollisuuksia on rajoitettu sote-maakuntayhtymien osalta siten, että sote-maakuntayhtymälle ei voisi siirtää järjestämisvastuuta. Luonnoksessa ei ole esitetty perusteluja valitulle ratkaisulle, joka käytännössä rajoittaisi sote-maakuntien mahdollisuuksia järjestää palveluja itsenäisesti ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Sote-maakunta voi 6§:n mukaan harjoittaa alueellaan lakisääteistä tehtävää tukevaa vähäristä liiketoimintaa. Alueellinen rajausta poikkeaa kuntalain nykysäätelystä ja voi johtaa maakunnan järjestämisvastuulle siirtyviä palveluja tuottavien osakeyhtiöiden toiminnan huomattavaan rajaukseen. Ehdotettu alueellinen toimialan rajausta on tarpeettoman tiukka.

Uhkana on, että maakuntien rahoitusta ohjaa liiaksi valtion ohjaus eikä maakuntien autonominen asema toteudu. Tämä vaikuttaa palvelutuotantoon ieteisesti myös paikallistasolla.

Investointien osalta on tärkeää, ettei investoinneista päättäminen keskity liiaksi, vaan maakunta voi päättää omilla valtuuksillaan tarvitsemistaan investoinneista. Pahimmillaan liian säädellyt investoinnit uhkaavat palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta alueen sisällä.

Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen tulisi nostaa suurempaan asemaan valmistelussa. Nyt vaarana on, että ollaan luomassa päällekkäisiä toiminnallisesti tehottomia ja kustannuksiltaan kalliita byrokraattisia rakenteita, jotka eivät palvele asiakkaita.

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin X
- ei
- ei kantaa

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveystalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin X
- ei
- ei kantaa

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin X
- ei
- ei kantaa

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

- kyllä
- kyllä pääosin

- ei pääosin X
- ei
- ei kantaa

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei X
- ei kantaa

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

- kyllä
- kyllä pääosin X
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin X
- ei
- ei kantaa

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin

- ei pääosin X
- ei
- ei kantaa

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa X

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin X
- ei
- ei kantaa

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

Ei kantaa

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Esitys järjestämisen rajaamisesta ei lähde näkemyksemme mukaan asiakaslähtöisestä ajattelusta, vaan pahimmillaan keinotekoinen rajausta estää luontaisen yhteistyön ja palveluissa tarvittavat paikalliset ratkaisut ja ketteryden.

Sote-järjestämislaissa säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta siten, että palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti, yhteen sovitettuna palvelukokonaisuuksina sekä sote-maakunnan väestön tarpeet huomioiden lähellä asiakasta. Lakiesityksessä ei kuitenkaan määritellä tarkemmin lähipalvelujen käsitettä. Lähipalveluja ei ole määriteltä riittävän

selkeästi kuin koulupsykologin ja -kuraattorin osalta. Lähipalvelujen tarpeen tunnustaminen, ja riittävän palvelujen saatavuuden takaava määrittely on keskeinen osa uudistuksen perustulainmukaiseen ja kansalaisten ja alueiden kannalta tasavertaiseen toteutumiseen.

Vaatusote-maakunnan riittävästä osaamisesta, toimintakyvystä ja valmiudesta vastata sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä on periaatteena ymmärrettävä. Tavoitteena on vahva järjestäjä, mutta ehdotuksessa pyritään sääntelemään pitkälle menevällä ja tulkinnanvaraisella tavalla sitä, kuinka palvelut tulee järjestää. Yhtäältä ehdotuksen mukaan järjestämisvastuuseen kuuluisi oikeus valita palvelun tuotantotapa oman tuotannon ja yksityisen tai kolmannen sektorin palveluntuottajien välillä. Toisaalta päätösvaltaa rajattaisiin omaa tuotantoa koskevalla erittäin tulkinnanvaraisella säännöksellä. Ehdotuksen perustelujen mukaan oman tuotannon tulee olla riittävän laajaa sekä osaamisen puolesta kattavaa, että sote-maakunta kykenee sopeuttamalla omaa palvelutuotantoaan huolehtimaan myös häiriötilanteissa vaarantuvista palveluista. Esimerkiksi perustelujen toteutus siitä, että yksityisen palveluntuottajan konkurssitilanteessa sote-maakunnan tulee kyetä huolehtimaan kyseisistä palveluista oman palvelutuotantonsa kautta on kohtuuton vaatimus. Palvelujen kustannustehokkuuden vuoksi sote-maakunta ei voi olla velvollinen pitämään ylikapasiteettia erilaisten häiriötilanteiden varalta, kun huomioidaan vielä, että säännöksessä edellytetään sote-maakunnalta järjestämisvastuunsa toteuttamiseksi riittävää omaa palvelutuotantoa. Esimerkiksi yksittäisen palveluntuottajan konkurssitilanteessa palveluista voidaan huolehtia oman tuotannon ohella muiden yksityisten palveluntuottajien kanssa. Kunnat lähtevät jo nykyisin varautumisen suunnittelussa usein siitä, että häiriötilanteessa käytetään oman tuotannon lisäksi myös muita palveluntuottajia, niin myös Ruovedellä.

Vaatusote siitä, että hankittavien palvelujen on oltava sisällöltään, laajuudeltaan ja määrälliseltä osuudeltaan sellaisia, että sote-maakunta pystyy huolehtimaan kaikissa tilanteissa järjestämisvasuunsa toteuttamisesta myös hankittavien palvelujen osalta, on tulkinnanvarainen ja vaatii täsmennystä. Järjestämisvastuuseen liittyy lähtökohtaisesti vastuu myös ostopalveluista. Nykyisellä muotoilulla lakiesitys antaa sen käsityksen, että palvelutuotannossa edellytetään päällekkäistä kapasiteettia, mikä olisi kustannusten näkökulmasta kestävätilanne.

Vaatusote siitä, että sote-maakunta ei saa hankkia yksityisiltä palveluntuottajilta palveluja, joihin sisältyy julkisen vallan käyttöä, on kestävätilanne. Lain tulkinnan mukaan esimerkiksi lääkärit eivät voisi toimia yksityisissä tai julkisomisteisissa yhtiöissä virkavastuussa. Tämä on merkittävä ongelma, koska kuntien paikallisesti hyvin toimiville yhteistyömuodoille yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa on olemassa hyvät ja toimivat käytännöt, jotka tällä rajoitustoimenpiteellä pakotettaisiin purkamaan. Julkisen vallan käyttöä sisältyy esimerkiksi lastensuojelun sijaishuoltoon, kehitysvammaisten erityishuoltoon sekä ikääntyneiden asumispalveluihin. Vammaisten ympärivuorokautisen hoidon asumispalveluista yksityisten osuus on maassamme 48,9%. Ikääntyneiden ympärivuorokautisen hoidon asumispalveluissa yksityisten osuus on maassamme vähintään 33,9% käyttökustannuksista.

Suomessa on hoiva-alan yrityksiä noin 18 000, joista Pirkanmaalla noin 800. Sen lisäksi, että lakiesitys heikentäisi toteutuessaan asiakkaiden palveluja ja rikkoisi hyviä paikallisia käytäntöjä, joita on onnistuneesti tehty palvelujen turvaamiseksi, se merkitsisi kuoliniskua useille yksityiselle ja kolmannen sektorin toimijalle, vaikuttaen siten myös erittäin kielteisesti kuntien elinvoimaisuuteen.

Tällaisenaan pykälä tulee tarkoittamaan toteuttamiskelvotonta palvelurakenteen muutosta ja säädösehdotusta on näiltä osin muutettava siten, että se mahdollistaa myös yhteistyön yksityisten ja kolmannen sektorin palveluntuottajien kanssa.

luonnoksessa esitettyjen pykälien sääntely menee osittain pidemmälle kuin voimassa olevassa hankintalaissa on säädetty. Sosiaali- ja terveystalouden hankinnat kilpailutetaan hankintalain 12 luvun mukaisesti. Kyseisessä luvussa ei ole esimerkiksi alihankintaa koskevaa pykälää.

Lisäksi pykälissä tuodaan esiin sote-maakunnalle kuuluvia erilaisia selvitys- ja varmistusvelvollisuuksia hankintaprosessin aikana. Näidenkin osalta on tarpeen selkeästi todeta, mikäli näiden osalta on tarkoitus poiketa voimassa olevasta hankintalaista. Hankintalaista poikkeava selvitysvelvollisuus on sekä hankintayksikölle, että palvelun tarjoajalle raskas ja epäselvä (kumpaa noudatetaan hankintalakia vai sotelakia) Raskaat ja byrokraattiset hankintaprosessit johtavat siihen, että hankintoja ei tehdä ja maakunnan oma tuotanto jää ainoaksi tuotantomuodoksi, mikä ei ole hyvä kehityssuunta ja vähentää väistämättä alueiden elinvoimaisuutta ja heikentää palveluja, kun lainsäädännöllä muodostetaan käytännössä julkinen monopoli.

16§:n mukaan yksityisen palveluntuottajan alihankinnan edellytetään olevan vain täydentävää. Alihankinta on laillinen ja usein tarkoituksenmukainen organisoitumisen muoto, joka mahdollistaa myös pienten ja aloittavien yritysten markkinoille pääsyn. Rajoittamalla alihankintaa keinotekoisesti ja perusteettomasti lainsäädännöllä heikennetään merkittävästi erityisesti pienten yritysten asemaa, jotka tarjoavat paikallisesti hyviä ja joustavia paikalliset tarpeet huomioivia lähipalveluja.

Lakiesitys on luonteeltaan yritysvastainen, eikä se myöskään huomioi riittävästi kolmannen sektorin toimijoita. Esitetyllä lainsäädännöllä ajetaan toimivia, laadukkaita ja kustannustehokkaita yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoita toimintakyvyttömiksi, romutetaan alueellisia hyviä käytäntöjä ja palvelumalleja sekä väistämättä heikennetään kansalaisten palveluja ja alueiden elinvoimaisuutta.

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaita

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

- kyllä
- kyllä pääosin X
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

Esityksen vaarana on, että valtion ohjaus menee suunnitteluperusteita ja tavoitekuvauksia tarkemmalle tasolle ja maakunnan itsehallinto on vain nimellinen.

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin X
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

- kyllä
- kyllä pääosin X
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

Ei kantaa

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

Ei kantaa

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

6§ Pelastustoimen palvelutasopäätös

Muutosesitys: Lisätään maakunnalle velvoite kuulla kuntien pelastustoimen palvelutasopäätöksestä

9§ Pelastustoimen neuvottelukunta

Muutosesitys: Perusteluosaan lisätään maininta, että pelastustoimen neuvottelukunta kuulee työssään kuntia.

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

Esitys lisää merkittävästi valtion ohjausta pyrkien estämään maakunnan itsehallinnon pelastustoimen asioissa. Esityksessä kuvatut tavoitteet olisivat saavutettavissa jo nykyjärjestelmän puitteissa.

Paikallisen turvallisuuden ja toimintakyvyn varmistamiseksi sopimuspalokuntien rooli on elintärkeä. Kansallisen ohjauksen lisääntyessä tulee huolehtia siitä, että paikallisten sopimuspalokuntien rooli ei vaarannu. Sopimuspalokunnat perustuvat merkittävään vapaaehtoiseen resurssiin ja myös tämän vuoksi niiden toimintamahdollisuuksien turvaaminen on erityisen tärkeää. Mikäli uudistuksella romutetaan paikalliset sopimuspalokunnat, se on uhka sekä kansalliselle, että paikalliselle varautumiselle.

Seuranta- ja arviontivelvollisuuden osa-alueella on päällekkäisyyttä sisäministeriön ja aluehallintovirastojen tehtävien välillä. Päätösvallan säilyttäminen maakunnan tasolla huomioisi paremmin alueelliset ja paikalliset tarpeet.

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

- kyllä
- kyllä pääosin X
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

- kyllä
- kyllä pääosin X
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savoon. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehdoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

- Etelä-Savon maakuntaan
- Pohjois-Savon maakuntaan

Ei kantaa

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa X

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin X
- ei
- ei kantaa

38. Voimaantulon 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

- kyllä
- kyllä pääosin

- ei pääosin
- ei X
- ei kantaa

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelystä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosäntely hyväksyttävä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin X
- ei
- ei kantaa

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

- kyllä
- kyllä pääosin X
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei X
- ei kantaa

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

Ei kantaa

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei X
- ei kantaa

44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

7 luku erinäiset säännökset

53§ Kunnan tuloveroprosentti

" Vuonna 2023 Kunnanvaltuuston on määrättävä vuoden 2023 tuloveroprosentti vuoden 2022 tuloveroprosentti vähennettynä 12,63 prosenttiyksiköllä. "

Kuntien hallinto perustuu kunnan asukkaiden itsehallintoon. Kunnilla on verotusoikeus. Ko. 53 §:n mukainen kirjaus kuntien vuoden 2023 tuloveroprosentista rajoittaa kunnallista itsehallintoa. Kunnalla voi olla tarve nostaa tai laskea veroprosenttia ja siihen kunnalla tulee itsehallintonsa perusteella olla oikeus.

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Omaisuuksien siirtyminen sote-maakunnalle

Kunnille maksettavat korvaukset omaisuusjärjestelyistä

Ehdotettu kunnille maksettavan kompensaaion laukaiseva taloudellisten menetysten raja-arvo (0,7 prosenttiyksikköä laskennallisesta kunnallisveron korotustarpeesta) on liian korkea. Kompensaaiota laskettaessa tulee ottaa myös esityksestä poiketen kaikki omaisuuslajit.

Kunnilta maakunnille siirtyvien ulkoistamissopimusten mitättömyys

Kuntaliiton lausunnon mukaisesti myös Ruoveden kunta katsoo, että ehdotettu voimaanpanolain 28§:n mukainen kunnilta maakunnille siirtyvien ulkoistamissopimusten mitättömyyssääntely ei ole toteuttamiskelpoinen ratkaisu. Ulkoistamissopimusten mitättömyysuhka on lähtökohtaisesti elinkeinon- ja sopimusvapautta rajaava toimenpide. Sopimuksen mitättömyyden suoraan lain nojalla tulisi olla tarkkarajaista. Esityksen mukaan ulkoistamissopimusten mitättömyyttä arvioitaisiin suhteessa järjestämislain 8§: ään (sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisvastuu) ja 12 §: ään (edellytykset palvelujen hankkimiselle yksityiseltä palveluntuottajalta.) Molemmat säännök-

set ovat hyvin tulkinnanvaraisia siitä huolimatta, että niiden perustelut ovat erittäin laajat. Ongelmaa korostaa, että mitättömyyden tulkitsisi maakunta, joka ei ole sopimusten osapuoli ja jolla on selkeästi oma intressi asiassa. Mitättömyyden tulkintaristiriitojen ratkaisumenettely on esityksessä jätetty avoimeksi.

Ehdotettu sääntely on sikälikin outo, että sopimukset katsottaisiin mitättömiksi suoraan lain nojalla, mutta sopimuksia kuitenkin noudatettaisiin kaksi vuotta järjestämislain voimaantulosta, jollei lyhyemmästä siirtymäajasta erikseen sovittaisi. Hankintalain mukaisiin kilpailutuksiin perustuneita ulkoistus sopimuksia on myös vaikeaa jälkeinpäin muuttaa järjestämislain mukaisiksi ajautumatta vaikeisiin ristiriitatilanteisiin hankintalain kanssa.

Voimaanpanolain 28§:llä puututtaisiin taannehtivasti jo tehtyihin taloudellisesti merkittäviin sopimuksiin, mikä on ongelmallista perustuslain 15§:ssä säädetyn omaisuudensuojan näkökulmasta. Olisi kohtuutonta, että jälkeinpäin voitaisiin puuttua sopimusten sisältöön sellaisilla perusteilla, jotka eivät ole voineet olla kuntien ja niiden sopimusosapuolina olevien palveluntuottajien tiedossa sopimusta tehdessä. Mainituilla sopimusosapuolilla ei ole voinut tuolloin olla tietoa poliittisesti epävarmojen ja riidanalaisten tulevaisuuden lainsäädäntöratkaisujen sisällöstä. Ehdotettu sääntely loukkaisi vakavasti sopimusosapuolten luottamuksensuojaa.

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin X
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannesta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoritua lakisääteisistä tehtävistä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin X
- ei

- ei kantaa

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen **sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien** rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin X
- ei
- ei kantaa

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen **pelastustoimen tehtävien** rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin X
- ei
- ei kantaa

50. Sote-maakunnan rahoituksessa otetaan huomioon siirtymätasauksena laskennallisten kustannusten mukaisen rahoituksen ja sote-maakunnan alueen kuntien toteutuneiden kustannusten erotus siten, että muutosta rajataan 7 vuoden ajan vuosittain porrastetusti kasvaen. Enimmäismuutos rajataan toistaiseksi pysyvästi enintään +/-150 euroon asukasta kohden vuodesta 2029 lähtien (35 §).

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

- kyllä X
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin X
- ei
- ei kantaa

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin X
- ei
- ei pääosin
- ei kantaa

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Maakuntien rahoituksen riittävyttä suhteessa palvelutarpeeseen (rahoitusperiaate) tukee se, että rahoituksessa otetaan huomioon palvelutarpeen muutos, kustannusten muutos, tehtävien ja veloitteiden muutokset sekä erityisesti jälkikäteen vuosittain tehtävä kustannusten tarkennus. Se, että palvelutarpeen muutoksesta otetaan huomioon vain 80% aiheuttaa maakunnille todennäköisesti rahoituspaineita.

Maakuntien rahoituslain 11§: ssä säädettäisiin sote-maakunnan oikeudesta lisärahoitukseen, jos rahoituksen taso vaarantaisi oikeuden riittäviin lakisääteisiin palveluihin. Sote-maakunnalla olisi oikeus saada valtiolta lisärahoitusta. Oikeus lisärahoitukseen ja sen määrä arvioidaan valmisteluryhmässä, jossa on VM:n, STM:n ja SM:n sekä sote-maakunnan edustus. Arvio perustuisi maakunnan toimintaa ja taloutta koskevaan kokonaisarvioon. Käytännössä siis sekä maakunnan oikeus lisärahoitukseen, sekä lisärahoituksen määrä ovat erittäin harkinnanvaraisten kriteerien takana. Lakisääteisten palvelujen satavuuden arviointiin liittyvien oikeuksien sääntelyn tulisi olla huomattavasti tarkkarajaisempaa.

Riskinä on, että maakunnallinen hallinto ja sote-maakuntien rahoitus- ja ohjausmalli ohjaavat palveluja vahvasti keskitettyihin ratkaisuihin, eivätkä mallit huomio riittävällä tavalla erilaisia alueita parhaiten palvelevia tapoja, joilla sosiaali- ja terveyspalveluja tuotetaan. Esityksessä tulisi

kiinnittää enemmän huomiota asiakasnäkökulmaan ja palvelujen saatavuuteen ja saavutettavuuteen.

Kysymyksiä muista lakiluonnoksista

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin X
- ei
- ei kantaa

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin X
- ei
- ei kantaa

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

Kuntien taloudellisen kantokyvyn varmistaminen on ehdoton edellytys sille, ettei sosiaali- ja terveystalouden uudistus vaaranna muita kunnan järjestämisvastuulla olevia palveluja tai kunnan elinvoimaisuutta. Esityksessä on ehdotettu, että kuntien tulorahoitus vähenisi myös yhteisöveron jaon osalta. Esitys on huolestuttava, sillä yhteisövero on kunnan elinvoimaisuuden mittari ja aito kannustin kehittää kuntaa. Yhteisövero tulisi tulouttaa kuntaan vahvemmin, sillä se ei kytkeydy yhtä suorasti sosiaali- ja terveystalouteen, vaan kuntiin jäävän elinvoimaisuuden toteuttamiseen.

Monipaikkaisuuden lisääntymisen vuoksi on harkittava, tulisiko väestön vapaa-ajan asuminen huomioida suunniteltaessa verotuksellisia ratkaisuja. Koronapandemia on osoittanut, että

myös harvaan asuttujen alueiden on voitava tarjota asukaslukua suurempaa palvelukapasiteettiä vastatakseen myös vapaa-ajanasukkaiden palvelutarpeisiin. Kuitenkin verorahoitus kohdistuu kyseisten henkilöiden osalta vain vakituiselle asuinpaikkakunnalle. Tämä asia olisi tarpeen ratkaista uudistuksen yhteydessä.

Verolainsäädäntö

58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävinä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin X
- ei
- ei kantaa

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

60. Vapamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoidettaisiin uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

- kyllä X
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

- kyllä X
- kyllä pääosin

- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa X

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa X

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettyväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei

- ei kantaa X

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa X

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaisissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

- kyllä X
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

73. Pidätekö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

- kyllä
- kyllä pääosin X
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin X
- ei
- ei kantaa

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin X
- ei

- ei kantaa

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei X
- ei kantaa

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

Maakunnan toiminnan valtionohjaus on voimakasta, mikä johtuu siitä, että maakuntien rahoitus on miltei kokonaan valtionrahoitusta. Maakunnan ohjausjärjestelmä on ongelmallinen maakuntien itsehallinnon näkökulmasta. Maakuntien oma verotus mahdollistaisi kevyemmän ohjausjärjestelmän. Maakuntia ohjaavat lainsäädännön suorat velvoitteet, lainsäädäntöön perustuvan toiminnan ja talouden ohjausjärjestelmä sekä maakuntien erittäin tiukka investointien ohjaus- ja rahoitusjärjestelmä.

Maakuntien mahdollisuus sopia työnjaosta kuntien kanssa on liian rajoitettua. Maakuntien tehtäviä tulisi myös maakunnan ja kunnan välisellä sopimuksella voida siirtää kunnan järjestämisvastuulle, silloin kun se on tarkoituksenmukaista tehtävän hoidon ja asiakasnäkökulmasta.

Uudistuksen kuntavaikutusten arviointia muun muassa kuntien rooliin, toimintaan, talouteen ja elinvoimaan ei voida pitää riittävänä. Ennen lopullisten päätösten tekemistä on tarpeen tehdä laaja arviointi uudistuksen vaikutuksista kuntien talouteen, toimintakykyyn ja elinvoimaisuuteen laajemmin kuin vain verotuksen tai vastaavien arviointien lyhyen tähtäimen mittarien perusteella.

Yritykset työpaikkoineen ovat keskeisin kunnan elinvoimatekijä. Uudistuksen valmistelussa yritysvaikutusten arviointi on toteutettu erittäin puutteellisesti, käytännössä yritysvaikutuksia on arvioitu vain nykyisten kokonaisulkoistusten mitätöinnin osalta. Esitys ei tunnista lainkaan monipuolista, paikallista palvelutuotantoa, työllisyyttä ja elinvoimaa ylläpitävää pk-sektoria ja kolmatta sektoria. Hallituksen lopullisessa esityksessä tulee arvioida vaikutukset sekä yrityksille, että kolmannelle sektorille ja tehdä niiden perusteella tarvittavia muutoksia lakeihin.

80. Onko uudistuksen muutoskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

- kyllä
- kyllä pääosin

- ei pääosin
- ei X
- ei kantaa

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutuskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotussa palvelurakenteessa?

Kunnille muutuskustannuksia syntyy esimerkiksi ICT- ja tukipalvelujen uudelleen järjestämisestä. Muutuskustannus kunnille tulee olemaan suurempi kuin vain maakuntiin siirtyvän resurssin verran, sillä resursoinnin kaventuessa jäljelle jäävät toiminnot eivät välttämättä suoraan skaalaudu jäljelle jäävään tarpeeseen.

Digitalisaation mahdollisuudet tulee pitää uudistusta tehtäessä vahvasti mukana. Digitalisaatio ei korvaa lähipalveluja, mutta parhaimmillaan se monipuolistaa palvelutarjontaa, parantaen asiakaspalvelua, lisäten tehokkuutta ja tuoden kustannussäästöjä. Yhteistyö yksityisen sektorin kanssa digitaalisten palvelujen käytön edistämiseksi olisi yksi tehokas keino muutosprosessissa.

83. Minkälaisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin liittyviä vaikutuksia järjestämisvastuuseen ja ostopalveluihin liittyvästä täsmentävästä sääntelystä sote-maakunnille aiheutuisi (liittyen esimerkiksi palvelurakenteen muuttumiseen tai palvelutuotannosta aiheutuviin kustannuksiin):

a) vuosina 2021-2022?

Vaarana on, että paikallisesti merkittävät palveluja tarjoavat yksityiset ja kolmannen sektorin toimijat, kuten esimerkiksi ikäihmisten palveluja tuottavat yhdistykset tai pk-yritykset eivät pystyisi osallistumaan kilpailutuksiin. Tämä aiheuttaisi merkittävän paineen julkisten asumispalvelujen lisäämiseen ja ajaisi useita paikallisia yrityksiä ja yhdistyksiä luopumaan toiminnastaan sen muututtua taloudellisesti kannattamattomaksi.

b) vuosina 2023-2024?

c) vuodesta 2025 alkaen?

84. Osa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja koskevista sote-maakunnille siirtyvistä hankintasopimuksista saattaisi olla uusien säännösten nojalla mitättömiä. Sote-maakunta olisi

velvollinen korvaamaan palveluntuottajille sopimusten mitätöitymisen takia hyödyttömäksi jäävät investoinnit. Minkälaisia vaikutuksia lakisääteisestä mitättömyydestä aiheutuisi sote-maakunnille tai yksityisille palveluntuottajille?

a) vuosina 2021-2022?

b) vuosina 2023-2024?

c) vuodesta 2025 alkaen?

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

- kyllä X
- ei

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

Virtain kaupunki vastaa Ruoveden kunnan sosiaali- ja terveystalouden järjestämisestä. terveystalouden tuottamisesta vastaa Virtain kaupungin 100% omistama Keiturin sote ja useita muita yksityisiä palveluntuottajia, jotka tuottavat esimerkiksi poliklinikkapalvelut Ruovedellä. Mitätöityvän sopimuksen arvo/vuosi terveystalouden osalta on noin 10 miljoonaa euroa.

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakunta-uudistuksen alueelliseen toteutukseen?

- sote-integraatio X
- palvelutarpeen arviointi
- hallinto ja johtaminen
- henkilöstösiirrot
- talous
- omaisuusjärjestelyt
- tietohallinto ja ICT

- viestintä ja osallisuus

muuta, mitä?

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.